

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.411.001.02.2023

Pani

Marta Milewicka – Roszkowska

Kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krypnie

Krypno Kościelne 23B, 19-111 Krypno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/501 – Realizacja wypłat dodatku węglowego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krypnie ¹ , Krypno Kościelne 23B, 19-111 Krypno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Marta Milewicka – Roszkowska, Kierownik GOPS od 1 sierpnia 2018 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Proces przyznawania dodatku węglowego. 2. Proces wypłaty dodatku węglowego.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 12 sierpnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r. oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem zadań dotyczących wypłaty dodatku węglowego.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku.
Kontroler	Tomasz Ambrozik, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LBI/6/2023 z 4 stycznia 2023 r. i nr LBI/11/2023 z 13 stycznia 2023 r. (akta kontroli str. 1-6)

¹ Dalej: „GOPS”.

² Dalej: „Kierownik GOPS”.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację wypłat dodatku węglowego.

GOPS ułatwił mieszkańcom gminy Krypno możliwość uzyskania dodatku węglowego, wprowadzonego ustawą o dodatku węglowym⁵, poprzez podjęte działania informacyjne oraz przyjmowanie wniosków o wypłatę dodatku węglowego zarówno w formie tradycyjnej, jak i elektronicznej. Wnioski o wypłatę dodatku węglowego zostały prawidłowo i rzetelnie zweryfikowane. Świadczenia z tego tytułu zostały wypłacone osobom uprawnionym w terminach wynikających z przepisów cytowanej ustawy. Kierownik GOPS zapewniła także prawidłową i rzetelną realizację obowiązków sprawozdawczych związanych z rozliczeniem środków na realizację wypłat dodatku węglowego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności⁶

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Proces przyznawania dodatku węglowego

1.1. Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym, Wójt Gminy Krypno upoważnił 17 sierpnia 2022 r. na piśmie Kierownika GOPS do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących wypłaty dodatku węglowego. (akta kontroli str. 7)

W okresie objętym kontrolą GOPS bez zbędnej zwłoki zamieścił w Biuletynie Informacji Publicznej informacje o możliwości uzyskania dodatku węglowego. Także w samorządowym portalu internetowym gminy Krypno, w zakładce GOPS udzielono mieszkańcom Gminy niezbędnych informacji dotyczących między innymi: [1] zasad przyznawania dodatku węglowego; [2] terminu składania wniosków; [3] formy składania wniosków (za pomocą środków komunikacji elektronicznej – Platforma ePUAP, osobiście w siedzibie GOPS, za pośrednictwem operatora pocztowego). Mieszkańców poinformowano również, że wzór wniosku o wypłatę dodatku węglowego można pobrać ze strony internetowej GOPS, natomiast wersja papierowa jest dostępna w głównym wejściu budynku.

(akta kontroli str. 8-10)

1.2. Do 30 listopada 2022 r. w GOPS zostało złożonych ogółem 901 wniosków o wypłatę dodatku węglowego. Najwięcej wniosków złożono w miesiącu sierpniu – 554 (61,5%), a najmniej w listopadzie – 58 (6,4%). Po tym terminie wnioski nie były składane.

(akta kontroli str. 11)

1.3. W 2022 roku w GOPS zostało rozpatrzonych ogółem 828 wniosków o wypłatę dodatku węglowego, w tym 156 wniosków negatywnie (odmownie). Natomiast pozytywnie rozpatrzono 672 wnioski. W 2023 roku wymienione wnioski nie były rozpatrywane. (akta kontroli str. 11)

1.4. W GOPS do 31 stycznia 2023 r. nie zostały rozpatrzone ogółem 73 wnioski o wypłatę dodatku węglowego, w tym:

- 60 wniosków pozostawiono bez rozpoznania z uwagi na wymóg przepisów ustawy o dodatku węglowym,
- 13 wniosków nie zostało rozpatrzonych z innych przyczyn (dwa wnioski przekazano do załatwienia według właściwości innemu organowi, a w 11 sprawach umorzono postępowania).

W drodze decyzji administracyjnej, na podstawie art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym, przyznano 12 spośród 672 świadczeń. Natomiast na podstawie art. 2 ust. 15f cytowanej ustawy dodatki węglowe nie były przyznawane. (akta kontroli str. 11)

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 141). Ustawa zwana dalej „ustawą o dodatku węglowym”.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS wydał dwie decyzje o uchyleniu przyznanego dodatku węglowego. (akta kontroli str. 70-71)

1.5.1. W 2022 roku GOPS do obsługi świadczeń dotyczących dodatku węglowego wykorzystywał oprogramowanie „ATAR – dodatki węglowe”. Program ATAR – dodatki węglowe został przygotowany do pracy na autonomicznej (osobnej) bazie danych, jednakże odpowiednia konfiguracja parametrów ww. programu pozwalała na pobieranie danych (np. składów rodziny) z programów Amazis, Indra i Eter. W zakresie dodatku węglowego, w programie zakres zgromadzonych danych dotyczył w szczególności: [1] danych adresowych wnioskodawców; [2] danych osobowych wnioskodawców i gospodarstw domowych; [3] danych określonych we wnioskach o przyznanie dodatku węglowego. Analiza porównawcza bazy złożonych wniosków o wypłatę dodatku węglowego i porównania tej bazy z bazą Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków („CEEB”) wykazała między innymi, że:

- ogółem 46 spraw wskazuje na złożenie więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę,
- ogółem 106 spraw wskazuje na złożenie więcej niż jednego wniosku na jeden adres zamieszkania,
- nie wystąpiły przypadki, gdzie adresy wskazane we wnioskach nie znajdują się w bazie CEEB. (akta kontroli str. 12)

Szczegółowymi badaniami kontrolnymi objęto 20 z 46 spraw wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku przez jedną osobę oraz 20 z 106 spraw wskazujących na złożenie więcej niż jednego wniosku na jeden adres zamieszkania. Z badań tych wynika między innymi, że we wszystkich sprawach:

- dodatek węglowy przyznano osobie w gospodarstwie domowym, w którym głównym źródłem ogrzewania był: kocioł na paliwo stałe, trzon kuchenny, koza, piec kaflowy, wpisane do CEEB,
- gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres zamieszkania, to dodatek ten wypłacono wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy. Natomiast pozostałe wnioski pozostawiono bez rozpatrzenia (art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym),
- jeżeli wnioskodawcy kilkakrotnie występowali z wnioskami o wypłatę dodatku węglowego, to GOPS przyznawał dodatek tylko raz,
- po spełnieniu przez wnioskodawców przesłanek ustawowych, wypłata świadczenia nastąpiła w terminach określonych w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym. (akta kontroli str. 13-14)

1.5.2. Szczegółowa analiza pod kątem prawidłowości rozpatrywania 30 wniosków o wypłatę dodatku węglowego oraz 10 wniosków pozostawionych bez rozpoznania z uwagi na przepis art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym (drugi wniosek z tego samego adresu gospodarstwa domowego) wykazała między innymi, że:

- we wszystkich 40 sprawach wnioski były kompletne i prawidłowo wypełnione,
- w każdym przypadku GOPS weryfikował wniosek pod kątem wpisania głównego źródła ciepła do CEEB,
- we wszystkich sprawach przeprowadzano dodatkową weryfikację wniosków, na przykład z informacjami wynikającymi z deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- w każdej sprawie pracownicy GOPS udokumentowali fakt przeprowadzenia weryfikacji wniosku o wypłatę dodatku węglowego,
- we wszystkich 30 sprawach wnioski rozpatrzono pozytywnie, a w 10 pozostawiono bez rozpoznania, co było zgodne z przepisem art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym,
- od momentu wpływu wniosku do GOPS do momentu jego rozpatrzenia upłynęło od 23 do 60 dni⁷,

⁷ W pięciu sprawach postępowania trwały do 30 dni. W pozostałych 35 od 33 do 60 dni, przy czym w trzech z tych spraw GOPS zawiadomił strony w trybie art. 36 Kpa.

- w 32 postępowaniach dotyczących wypłaty dodatku węglowego nie zawiadamiano strony postępowania o niezaleźnieniu sprawy w terminie określonym w art. 35 Kpa, co szerzej zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*,
- we wszystkich 30 sprawach świadczenie wypłacono w ustawowym terminie i w pełnej wysokości. (akta kontroli str. 15-54)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że w 32 postępowaniach dotyczących wypłaty dodatku węglowego nie zawiadamiano strony postępowania o niezaleźnieniu sprawy w terminie określonym w art. 35 Kpa. W wyjaśnieniu Kierownik GOPS stwierdziła, że *GOPS prowadząc postępowania dotyczące przyznawania i wypłaty dodatku węglowego z uwagi na dużą liczbę spraw nie informował każdego wnioskodawcy, że jego wniosek nie zostanie zaleźniony w terminie miesiąca. Wnioski były rozpatrywane na bieżąco i wypłacane w terminie określonym w ustawie o dodatku węglowym, tj. do 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku.*

(akta kontroli str. 15-54 i 67-69)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przyznawanie dodatku węglowego przez GOPS.

OBSZAR

2. Proces wypłaty dodatku węglowego

Opis stanu
faktycznego

2.1. W 2022 roku GOPS trzykrotnie⁸ występował do Wojewody Podlaskiego o środki na wypłatę dodatku węglowego na łączną kwotę 3 619 980 zł. Na rachunek gminy Krypno Wojewoda przekazał środki w czterech transzach w łącznej wysokości 2 095 564,92 zł⁹. W 2023 roku GOPS nie występował o środki na wypłatę dodatku węglowego.

(akta kontroli str. 55-59)

2.2. Na realizację zadania wypłaty dodatku węglowego w 2022 roku GOPS wydatkował ogółem 2 056 320 zł, w tym 2 016 000 zł na wypłatę samych świadczeń. Natomiast koszty wypłacania odbiorcom dodatku węglowego w wysokości 2% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w gminie (art. 5 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym) wyniosły 40 320 zł i zostały przeznaczone na:

[1] Dodatki do wynagrodzeń – 28 574,13 zł.

[2] Zakup artykułów biurowych – 7 539,97 zł.

[3] Zakup usług pocztowych – 3 856,90 zł.

[4] Szkolenie – 349 zł

(akta kontroli str. 59-62)

2.3. W 2022 roku wszystkim 672 wnioskodawcom, którzy spełniali przesłanki ustawy o dodatku węglowym, GOPS wypłacił ogółem 2 016 000 zł. (akta kontroli str. 11, 60-61 i 66)

2.4. Szczegółowa analiza 70 spraw dotyczących wypłaty dodatku węglowego¹⁰ wykazała, że we wszystkich przypadkach wypłata świadczenia nastąpiła w terminach ustawowych określonych w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym. (akta kontroli str. 15-44 i 63-64)

2.5. Zgodnie z art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy o dodatku węglowym GOPS przesłał do Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku („PUW”) rozliczenie ze środków na realizację wypłaty dodatku węglowego. Niewykorzystane środki w wysokości 39 244,92 zł zostały przekazane w dniu 9 stycznia 2023 r. na rachunek PUW. (akta kontroli str. 59 i 65-66)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wypłatę dodatku węglowego przez GOPS.

⁸ W dniach: 30 sierpnia, 3 października i 18 listopada.

⁹ W dniach: 22 września, 31 października, 24 listopada i 8 grudnia 2022 r.

¹⁰ Badana próba obejmowała: 30 wniosków objętych badaniem (szerzej opisanych w pkt 1.5.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego) oraz 20 wniosków złożonych przed 30 października 2022 r. i 20 wypłat dokonanych w grudnia 2022 r.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zawiadomienie stron postępowania o niezakończonym sprawie w terminach określonych w art. 35 Kpa, stosownie do przepisu art. 36 Kpa.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, 15 marca 2023 r.

Kontroler:

Tomasz Ambrozik
doradca ekonomiczny

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. p.o. WICEDYREKTOR
Paweł Tołwiński

.....
podpis

.....
podpis